

KESKI-SUOMEN KALATALOUSKESKUS RY /
Saarijärven reitin kalatalousalue

TUTKIMUKSIA / TIEDONANTOJA 2025

Saarijärven reitin yhteislupatiedustelu 2019-2023

Keski-Suomen kalatalouskeskus ry
Saku Salonen

Jyväskylä 2025

Sisällys

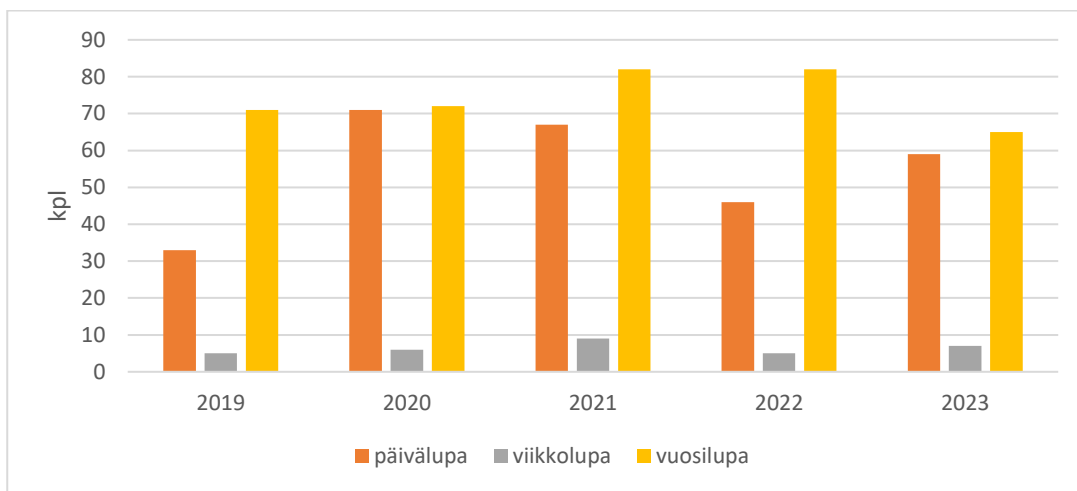
1 Johdanto	3
2 Aineisto- ja menetelmät	3
3 Tulokset ja tulosten tarkastelu	4
3.1 Pyyntiponnistus	4
3.2 Saalis	6
3.2.1 Saarijärven viehekalastusalue	6
3.2.2 Pääjärven viehekalastusalue	11
3.3 Saaliskalojen keskikoko ja mittakalojen osuus saaliissa	14
3.3.1 Saarijärven viehekalastusalue	14
3.3.2 Pääjärven viehekalastusalue	18
3.4 Rasvaevälisten taimenien osuus saaliissa	20

1 Johdanto

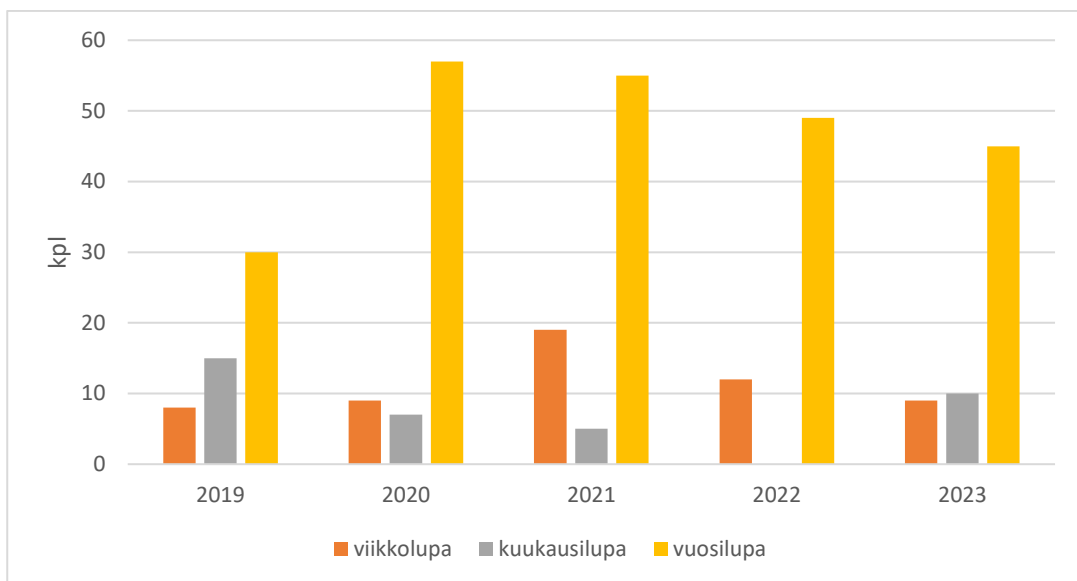
Saarijärven reitin kalatalousalue myy viehekalastuksen yhtenäislupia kahdelle eri alueelle: Saarijärven viehelupa- ja Pääjärven viehelupa-alueelle. Tiedustelu on lähetetty sähköisesti vuosittain 2019–2023 yhtenäislupia ostaneille tai lupien haltijoille, joiden yhteystieto on ollut saatavilla. Tiedustelu on tarkoitus toteuttaa vuosittain ja se on osa kalatalousalueen kalakantojen ja kalastuksen seuranta. Saarijärven reitin kalatalousalue on saanut hankkeeseen avustusta kalastonhoitomaksuvaroista Pohjois-Savon ELY-keskukselta.

2 Aineisto- ja menetelmät

Vuosina 2019–2023 Ostaluvat.fi-palvelussa ja käteismyyntipaikoissa on myyty lupia vuosittain Saarijärven viehekalastusalueelle 109–158 kpl ja Pääjärven viehekalastusalueelle 53–79 kpl (kuvat 1 ja 2). Suurin osa myydyistä luvista on vuosilupia. Vuosilupien määrä on kääntynyt laskuun sekä Saarijärven että Pääjärven viehekalastusalueilla, mutta lyhytaikaisemmat luvat ovat kasvattaneet hieman suosiotaan viime vuosina.

Kuva 1. Saarijärven viehekalastusalueen vuosittain myydyt luvat (kpl) 2019–2023.

Kuva 2. Pääjärven viehekalastusalueen vuosittain myydyt luvat (kpl) 2019–2023.

Tiedustelut on lähetetty sähköisesti vuosittain Saarijärven lupa-alueella 82–111 henkilölle ja Pääjärven lupa-alueella 23–61 henkilölle. Vastausprosentti on vaihdellut Saarijärven viehelupa-alueella 38–44 % välillä ja Pääjärven viehelupa-alueella 37–48 % välillä. (taulukko 1-2)

Vastaamattomien osuus tuloksissa on imputoitu luparyhmittäin (vuosi, kuukausi, viikko ja päivä) samansuuruisiksi kuin vastanneiden kalastus ko. luparyhmissä. Vuonna 2021 Pääjärven viehekalastusalueelta kuukausilupia lunastaneilta ei saatu yhtään vastausta ja heidän osaltaan yksittäisen kalastajan kalastuksen ja saaliin oletettiin vastaavan 1/3 vuosiluvalla kalastaneen keskimääräisestä kalastuksesta ja saaliista. Puutteelliset vastaukset (lajikohtainen kpl / kg-määrä puuttunut) on täydennetty saaliskalan keskipainon perusteella. Tiedustelussa ei ole mukana kalastonhoitomaksulla tai osakaskuntien luvilla kalastaneiden saalista tai pyyntiponnistusta.

Taulukko 1. Tiedustelujen tunnuslukuja Saarijärven viehelupa-alue 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Tiedusteluita lähetetty, kpl	82	100	108	107	111
Luvan ostaneita, kpl	97	121	137	133	115
Vastauksia, kpl	36	40	44	41	43
Vastausprosentti, %	44	40	41	38	39
Vastanneiden osuus ostajista, %	37	33	32	31	37

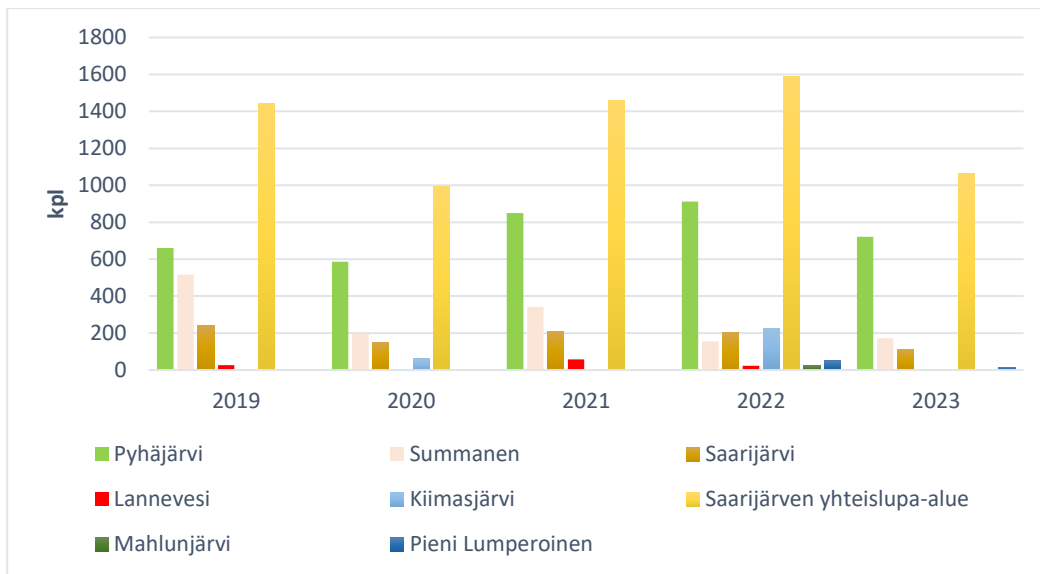
Taulukko 2. Tiedustelujen tunnuslukuja Pääjärven viehelupa-alue 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Tiedusteluita lähetetty, kpl	23	27	58	61	48
Luvan ostaneita, kpl	51	69	76	61	63
Vastauksia, kpl	10	10	25	25	23
Vastausprosentti, %	43	37	43	41	48
Vastanneiden osuus ostajista, %	20	14	33	41	37

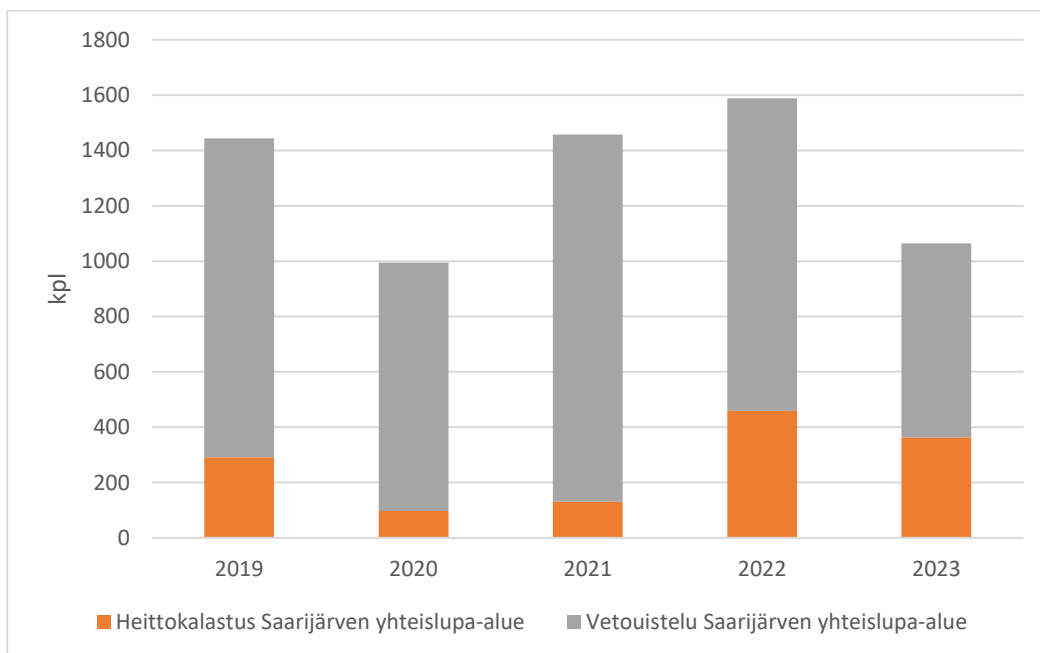
3 Tulokset ja tulosten tarkastelu

3.1 Pyyntiponnistus

Saarijärven viehelupa-alueelle kalastuspäiviä on kertynyt vuosittain 995-1589 kpl. Suosituin kalastusmuoto on ollut vetouistelu 701–1327 vuosittaisella kalastuspäivällä mutta ero heittokalastuksen ja uistelun välillä on pienentynyt viime vuosina. Suosituin kalastuspaikka on ollut Pyhäjärvi 587–911 kalastuspäivällä. (kuva 3-4)

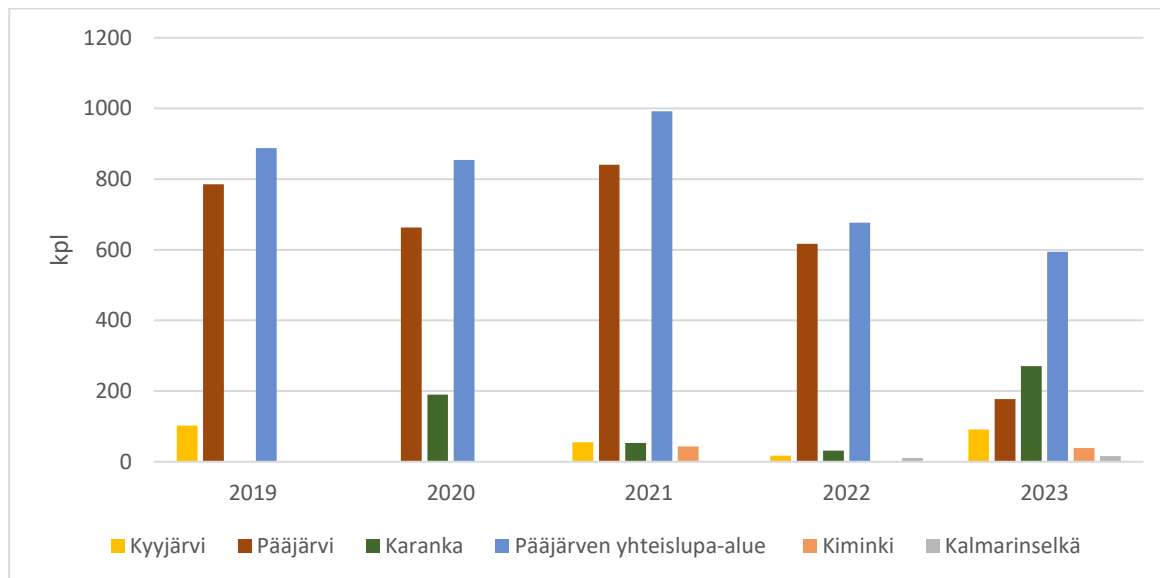
Kuva 3. Kalastuspäivien määrä järvittäin Saarijärven viehelupa-alueella 2019–2023.

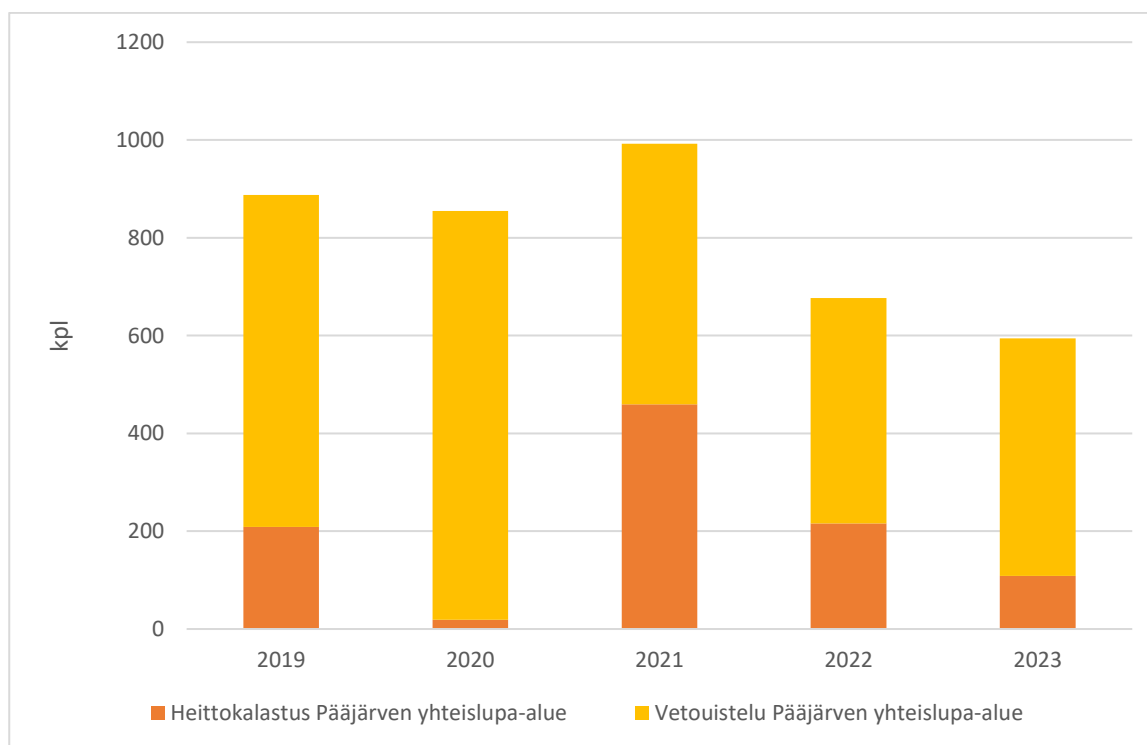
Kuva 4. Kalastuspäivien määrä kalastusmuodoittain Saarijärven viehelupa-alueella 2019–2023.

Pääjärven viehelupa-alueelle kalastuspäiviä on kertynyt vuosittain 595–992 kpl. Suosituin kalastusmuoto on ollut vetouistelu 461–836 vuosittaisella kalastuspäivällä mutta vuonna 2021 heittokalastus nousi lähes samalle tasalle vetouistelun kanssa. Vuoden 2022 jälkeen vetouistelu on jälleen ollut selvästi suositumpaa kuin heittokalastus. Kalastuspäivien määrä on jatkanut laskua viimeisen kahden vuoden ajan ja vuonna 2023 kalastuspäiviä kertyi vähiten seurantajakson aikana. Vuosien 2019–2022 aikana suosituin kalastuspaikka on ollut Pääjärvi 617–840 vuosittaisella kalastuspäivällä mutta vuonna 2023 kalastuspäivien määrä Pääjärvellä laski 178 kalastuspäivään ja suosituimmaksi kalastuspaikaksi nousi Karanka 270 kalastuspäivällä (kuva 5–6).

Vetouistelua harrastetaan usein useammalla vavalla ja vieheellä kuin heittokalastusta ja tämä selittää vetouistelun korostumisen heittokalastukseen verrattuna yhteisluvilla tapahtuvassa kalastuksessa alueilla, joilla myös pelkällä kalastonhoitomaksulla saa kalastaa yhdellä vavalla ja vieheellä.

Kuva 5. Kalastuspäivien määrä järvittäin Pääjärven viehelupa-alueella 2019–2023.

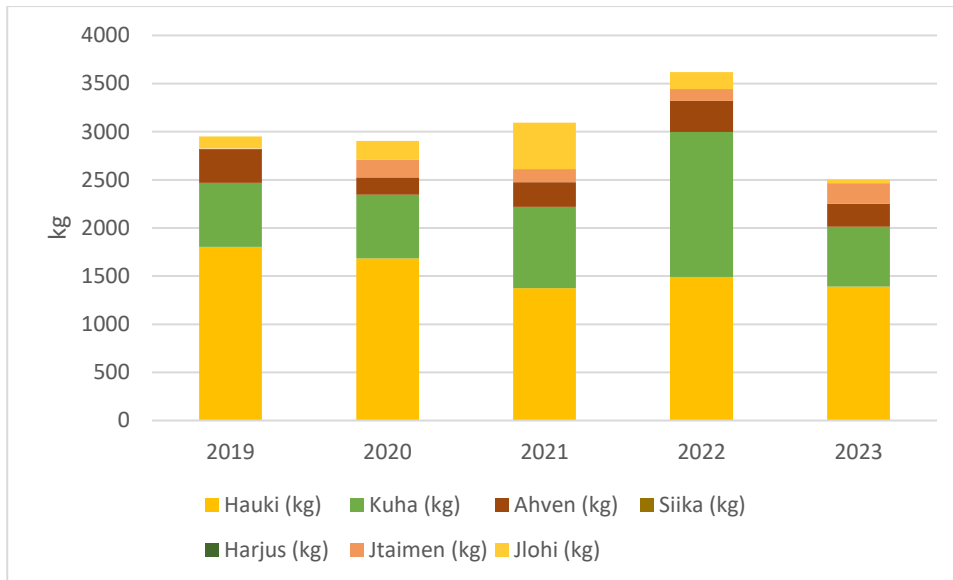
Kuva 6. Kalastuspäivät kalastusmuodoittain Pääjärven viehekalastusalueella 2019–2023.

3.2 Saalis

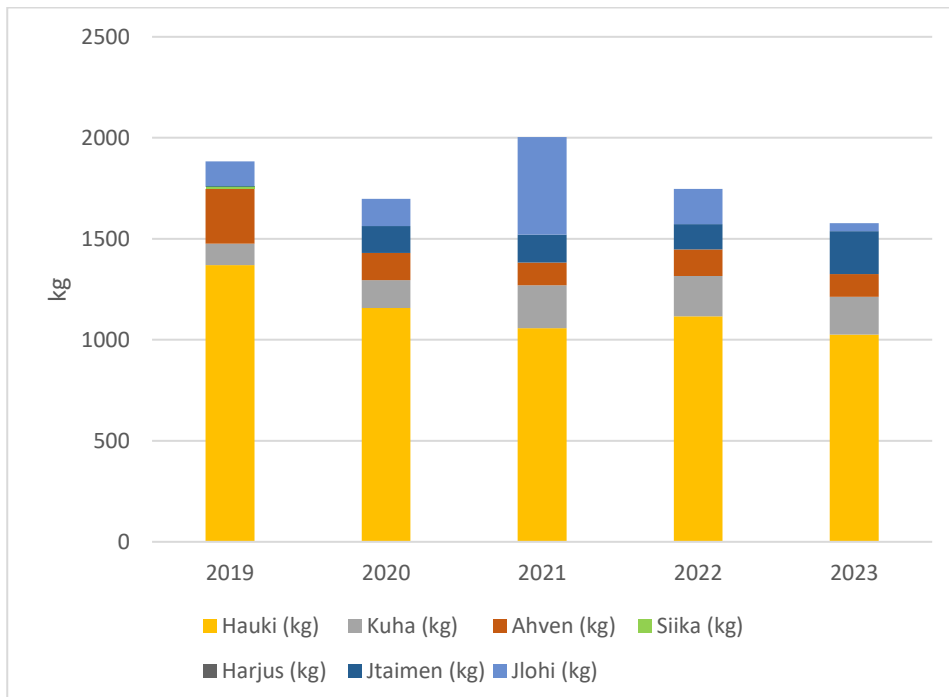
3.2.1 Saarijärven viehekalastusalue

Saarijärven viehekalastusalueen yhteisluvalla kalastaneiden kokonaissaalis on ollut vuosina 2019–2023 yhteensä 2503–3619 kg. Vuosina 2019–2021 ja 2023 runsain saaliskala on ollut hauki, jonka saaliit ovat

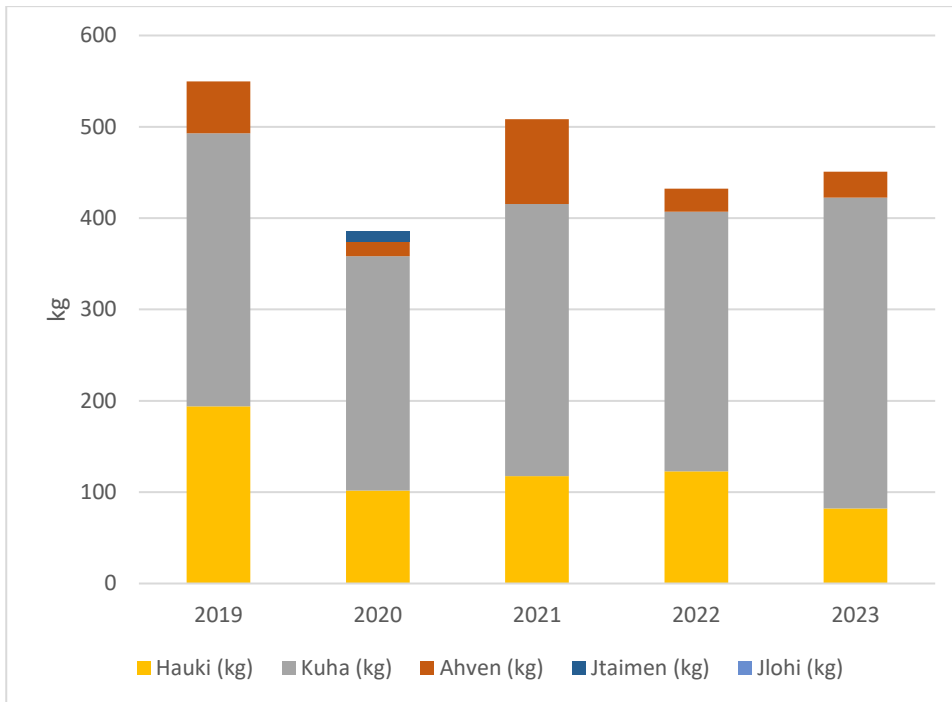
vaihdelleet 1375–1804 kg välillä mutta vuonna 2022 kuhasaalis (1508 kg) ylitti niukasti haukisaaliin (1490 kg) (kuva 7.) Suurin osa kokonaissaaliista sekä hauki-, ahven-, järvilohi- ja taimensaalista saatiin Pyhäjärvestä. Kuhasaaliista suurin osa saatiin Summasjärvestä vuosina 2019–2021 sekä 2023 mutta vuonna 2022 suurin osa kuhista saatiin Kiimasjärvestä (kuva 8–15). Saalismääriä ja niiden muutoksia arvioitaessa on otettava huomioon, että pienemmillä järvilla (mm. Kiimasjärvi, Pieni Lumperoinen, Lannevesi, Mahlunjärvi) muutokset voivat johtua vähäisistä järvikohtaisista vastauksista ja vastaajien kalastuksessa tapahtuneista muutoksista.

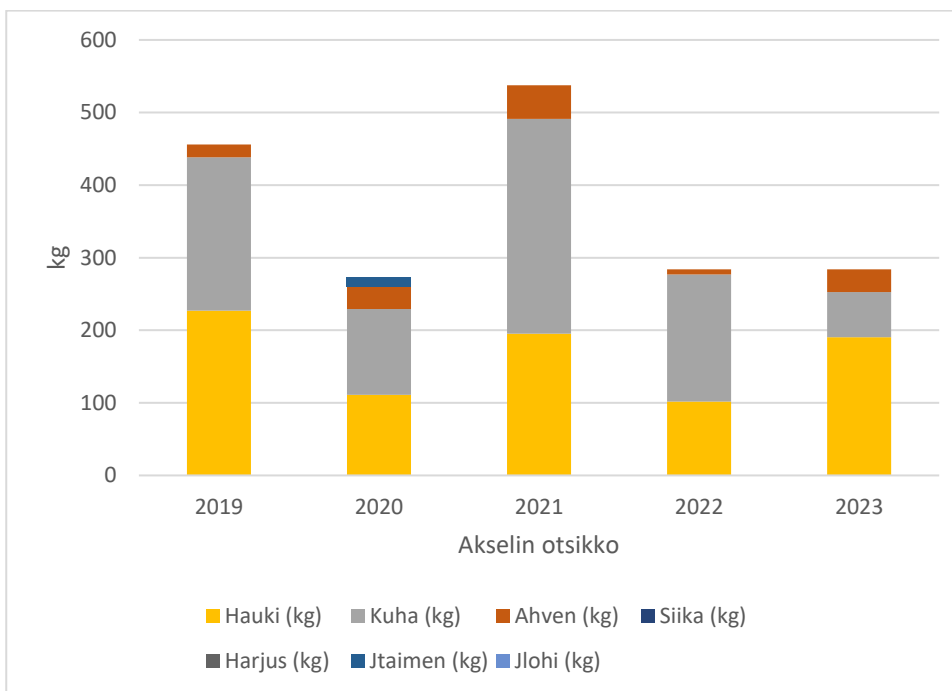
Kuva 7. Saarijärven viehekalastusalueen (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

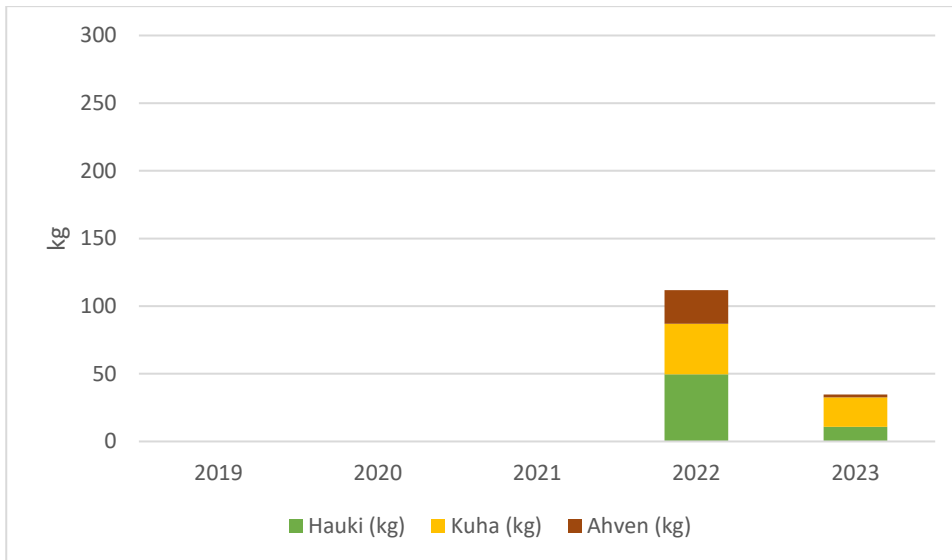
Kuva 8. Pyhäjärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

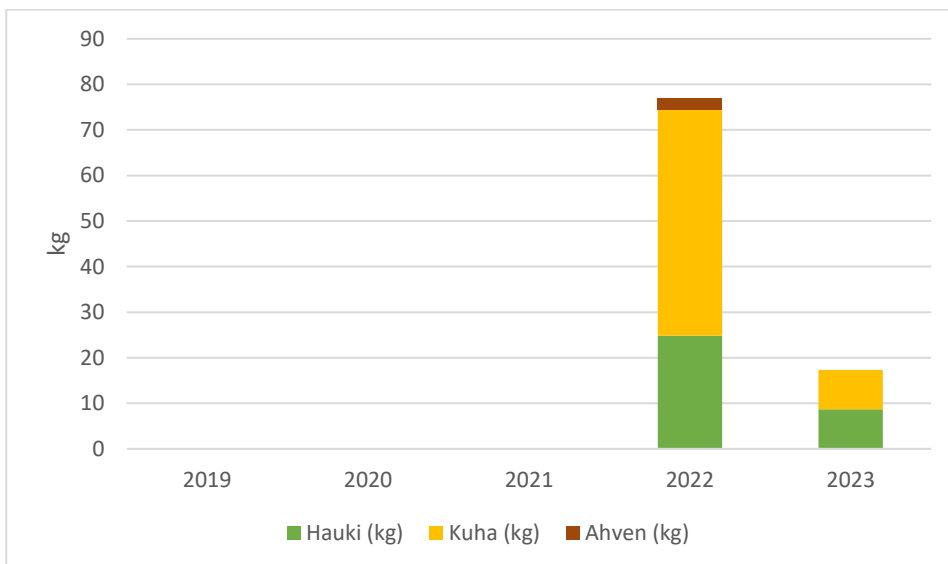
Kuva 9. Summasjärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

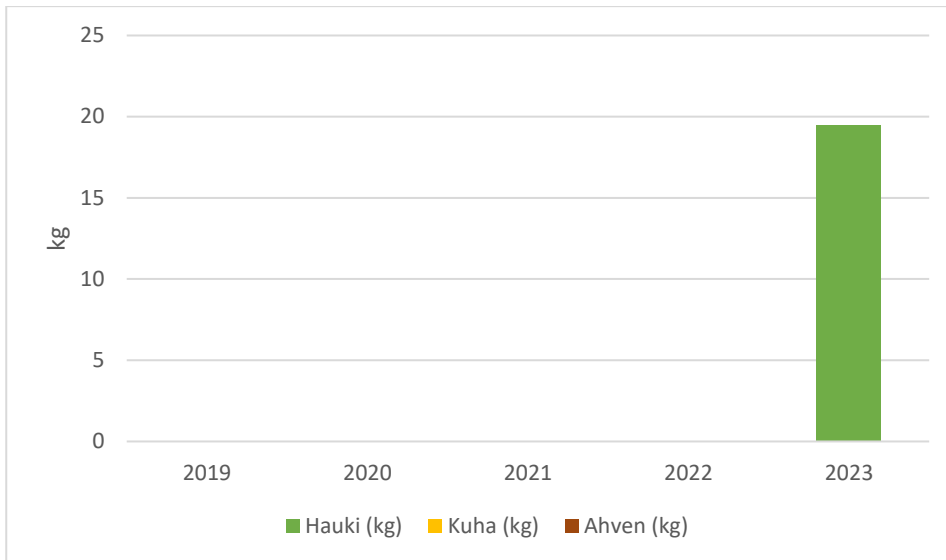
Kuva 10. Saarijärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

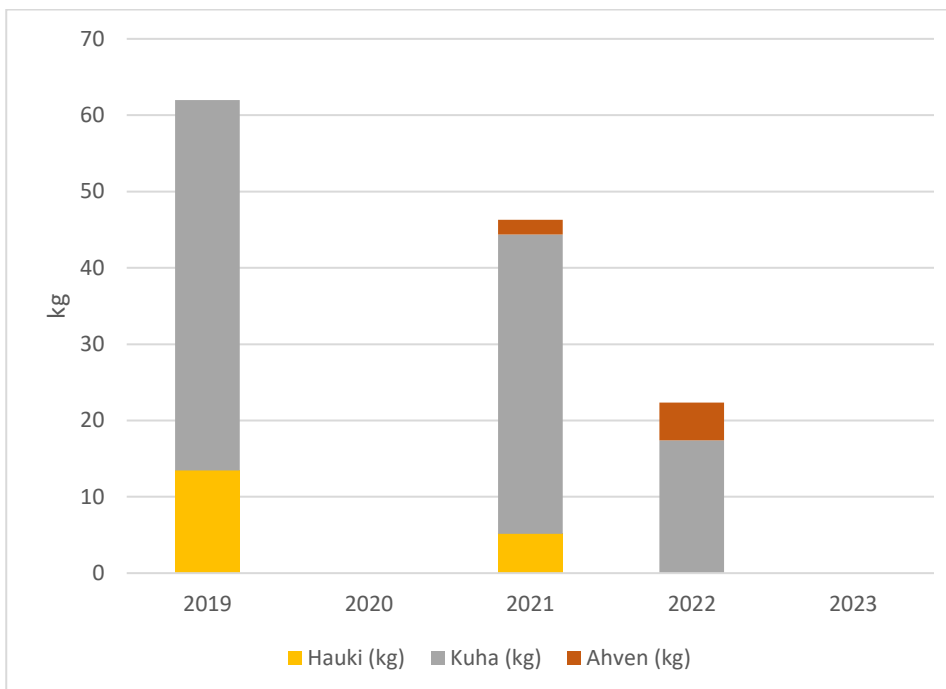
Kuva 11. Mahlunjärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

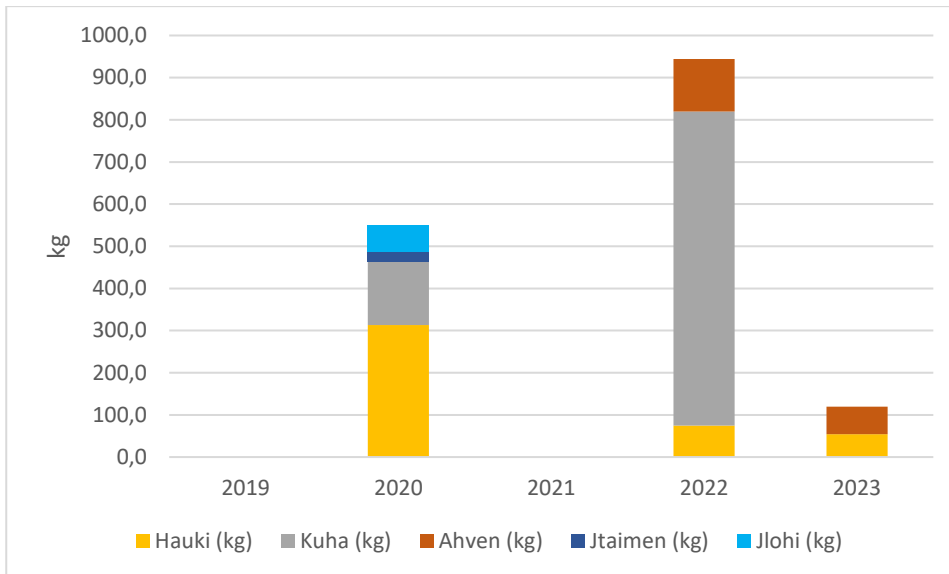
Kuva 12. Pienen Lumperoisen (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

Kuva 13. Iso Lumperoisen (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

Kuva 14. Lanneveden (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

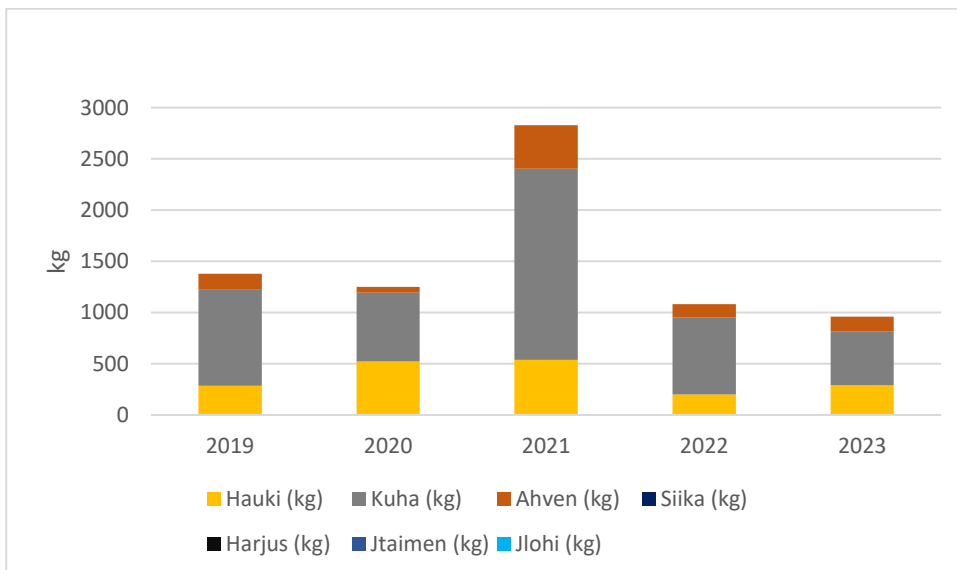

Kuva 15. Kiimajärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

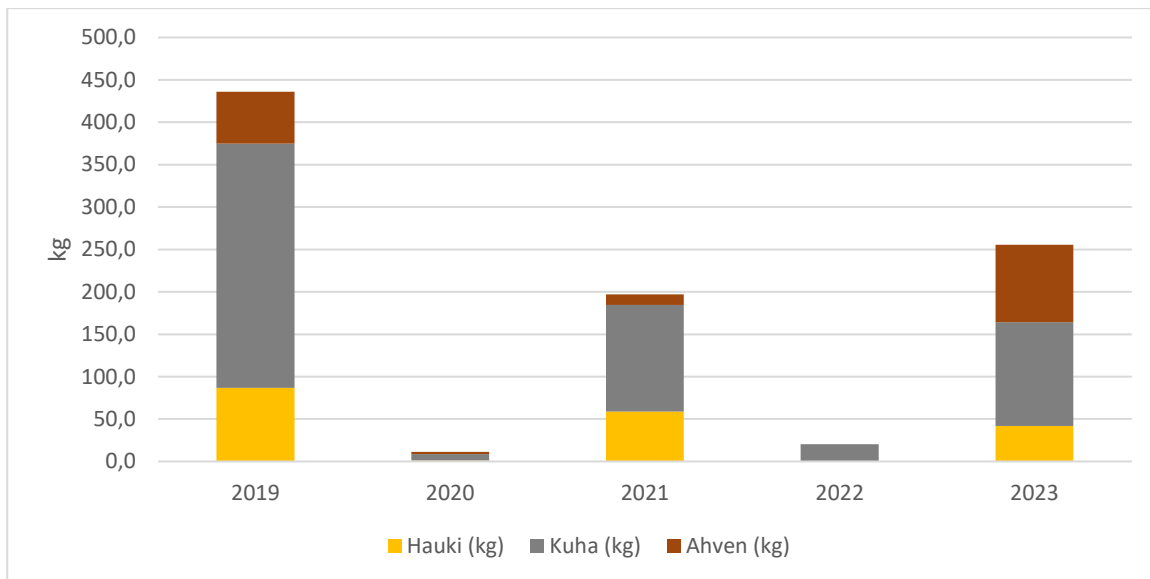
3.2.2 Pääjärven viehekalastusalue

Pääjärven viehekalastusalueen yhteisluvalla kalastaneiden kokonaissaalis on ollut vuosina 2019–2023 yhteensä 961–2827 kg ja runsain saaliskala on ollut kuha, jonka saaliit ovat vaihdelleet 618–1863 kg välillä. Suurin osa saaliista on pyydetty Pääjärvestä (kuva 16–21) mutta vuoden 2023 osalta kalastus Pääjärvestä on vähentynyt huomattavasti ja Kyyjärvestä sekä Karangasta pyydettiin vuonna 2023 enemmän kuhia kuin Pääjärvestä.

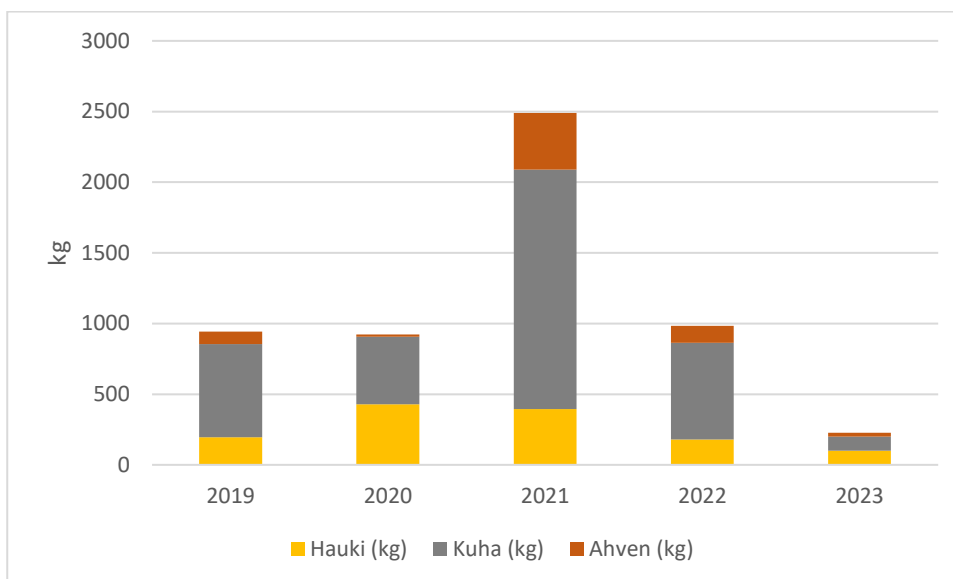
Taimenia ei saatu saaliiksi Pääjärven viehekalastusalueelta vuosina 2019–2021 mutta vuonna 2022 Kalmarinselältä vapautettiin 5 kpl 40–50 cm mittaisia rasvaevällisiä taimenia ja vuonna 2023 Pääjärvellä vapautettiin yksi alamittainen (alle 60 cm) rasvaevätön taimen.

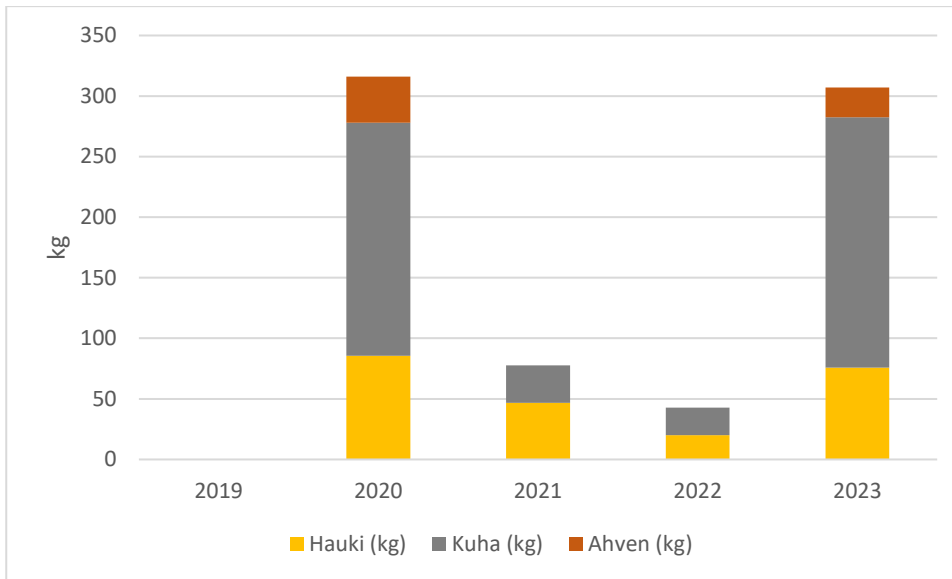
Kuva 16. Pääjärven viehekalastusalueen (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

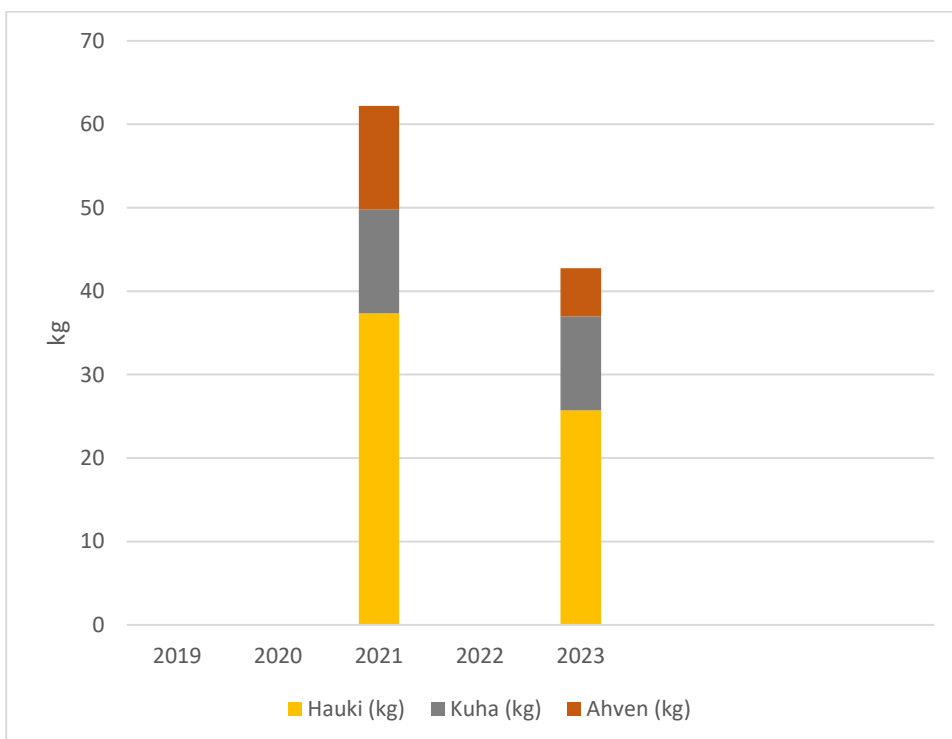
Kuva 17. Kyyjärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

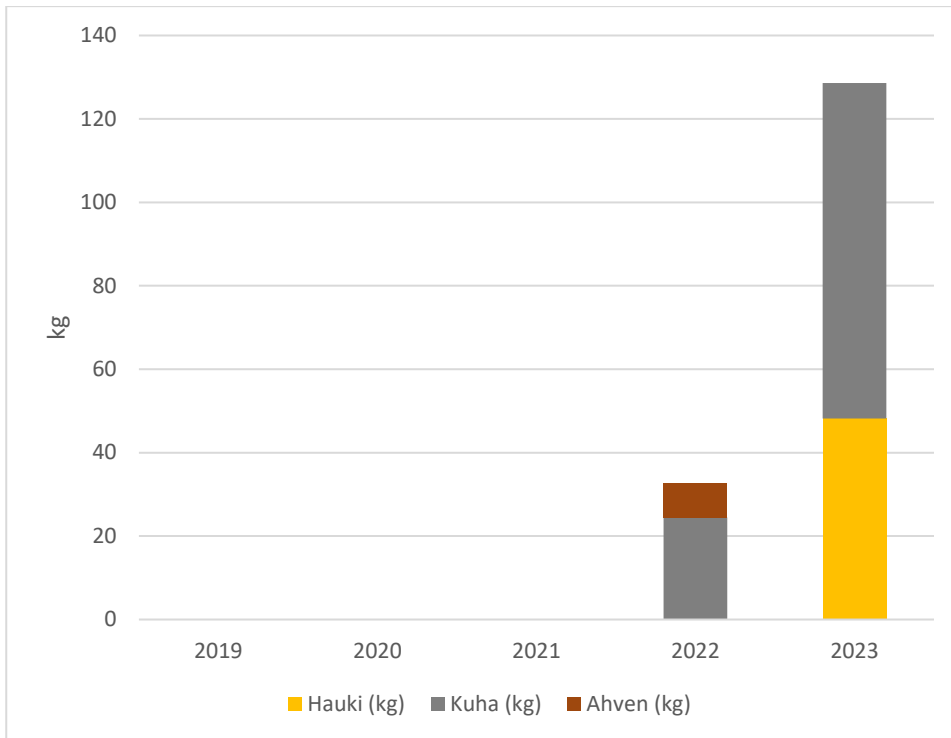
Kuva 18. Pääjärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

Kuva 19. Karankajärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

Kuva 20. Kiminginjärven (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

Kuva 21. Kalmarinselän (otettu) saalis (kg) 2019–2023.

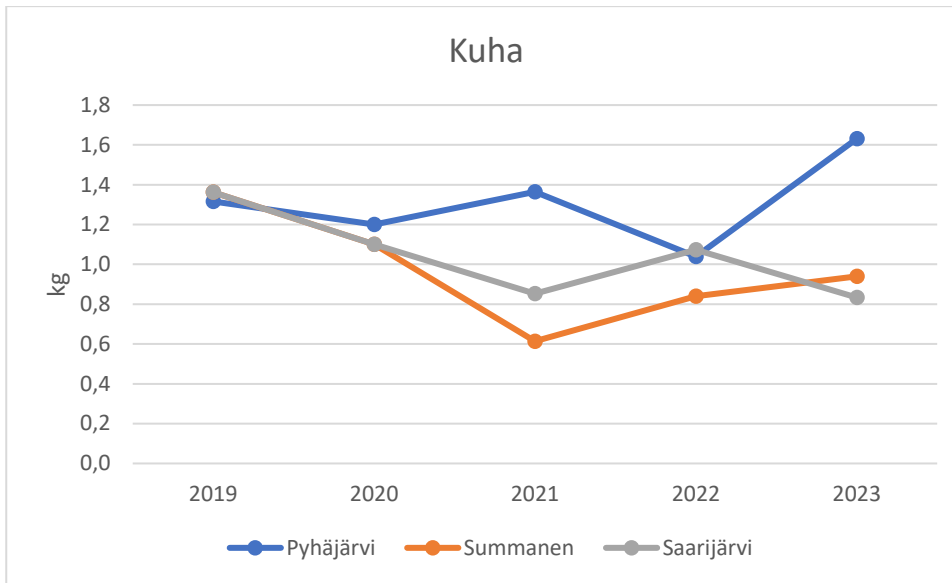
3.3 Saaliskalojen keskikoko ja mittakalojen osuus saaliissa

3.3.1 Saarijärven viehekalastusalue

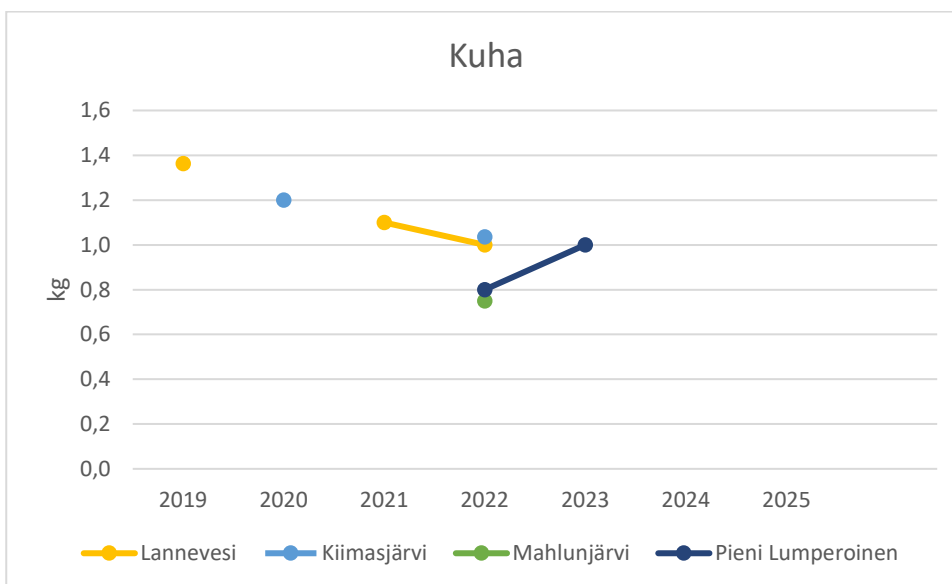
Saaliskalojen keskikoko ja mittakalojen osuus saaliista ovat Saarijärven viehekalastusalueella kohtuullisella tasolla. Saaliiksi otettujen kuhien keskipaino on ollut suurin Pyhäjärvellä ja pienin Summasessa. Saaliskuhan keskipaino näyttäisi laskeneen vuosina 2019-2021 Summasessa ja Saarijärvessä. Vuonna 2022 saaliskuhan keskikoko nousi molemmissa järvissä ja vuonna 2023 nousu on jatkunut Summasessa, mutta kääntyi laskuun Saarijärvessä (kuvat 22-23).

Mittakuhien osuus saaliissa on vaihdellut Saarijärven viehekalastusalueella 16–100 % välillä (kuva 24). Mitallisten kuhien osuus saaliissa (otettu saalis ja vapautetut kalat huomioiden) on noussut Summasessa vuodesta 2019-2021 37 % -> 46 % ja Saarijärvessä 38 % -> 65 %, mutta laskenut vuonna 2022 Summasessa 25 % ja Saarijärvessä 16 % ja kääntynyt nousuun jälleen vuonna 2023. Pyhäjärvessä mittakuhien osuus on pysynyt melko tasaisesti 50 % tuntumassa vuosina 2019-2021 ja noussut 89 % vuonna 2022 laskenut 56 % 2023.

Pienehkön aineiston aiheuttaman vaihtelun lisäksi yksi selittävä tekijä Summasen ja Saarijärven saaliskalan koon ja mittakalojen osuuden pienemiseen 2019-2021 voi olla ELY-keskuksen päätöksellä 45 cm nostetun kuhan alamittapäätöksen päättymisen vuoden 2019 lopussa vaikka 45 cm alamitta on ollut sen jälkeenkin yhteisluvan ehtona. Keväällä 2022 kuhan alamitta on nostettu ELY-keskuksen päätöksellä koko Saarijärven kalatalousalueella 45 cm:iin. Kalastajien saaliskalan valikointi voi myös vaikuttaa saaliskuhan keskikokoon.

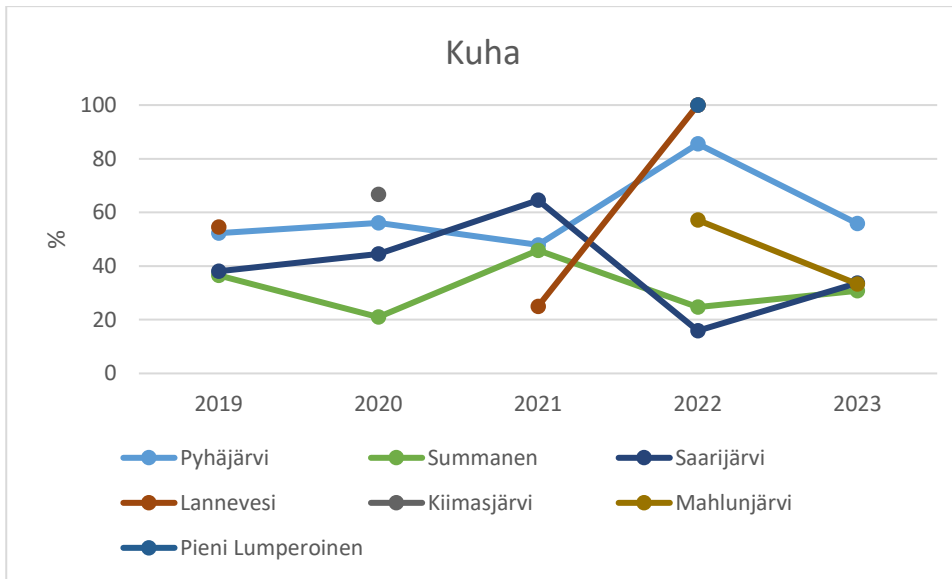

Kuva 22. Kuhan keskipaino (otettu) saalis (kg) Saarijärven viehekalastusalueella 2019–2023.

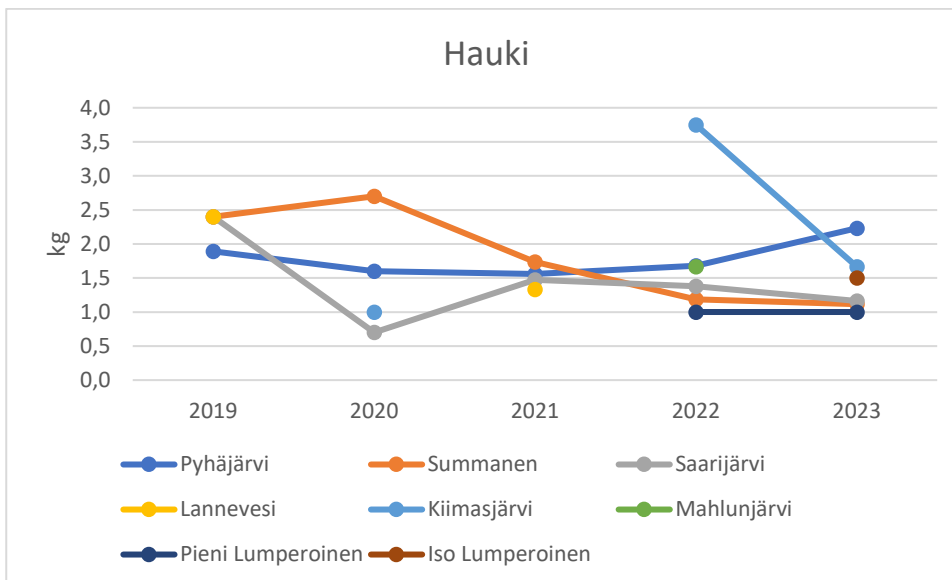

Kuva 23. Kuhan keskipaino (otettu) saalis (kg) Saarijärven viehekalastusalueella 2019–2023.

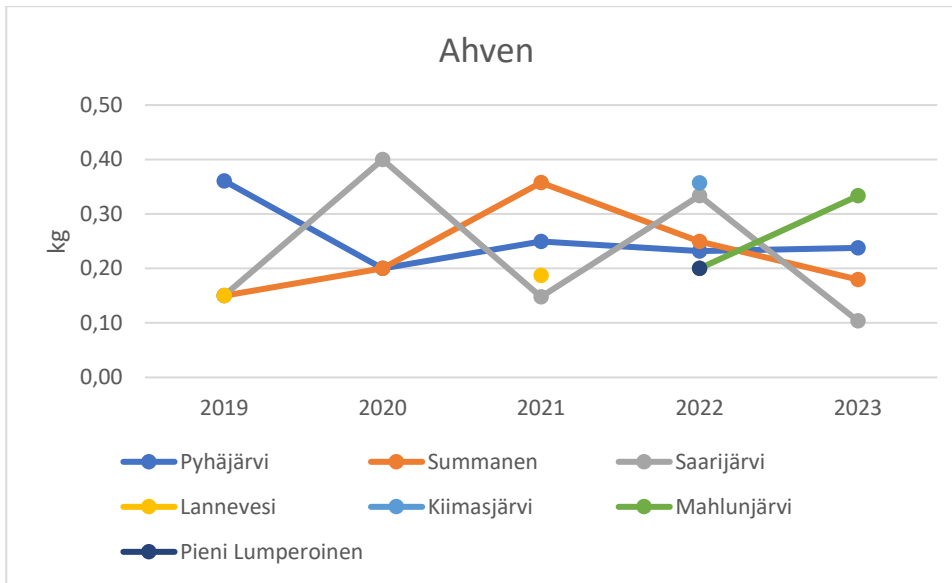
Hauen ja ahvenen keskikoossa (kuva 25–26) on vaihtelua Saarijärven viehekalastusalueella, mutta vaihtelu näyttää vakaantuneen viimeisen kahden vuoden aikana. Otetun saaliin valikointi ja pienehkön aineiston aiheuttama vaihtelu voivat olla selittäviä tekijöitä.

Kuva 24. Mittakuhien (>45 cm) osuus (%) saaliissa (otettusaalis ja vapautetut kalat) Saarijärven viehekalastusalueella 2019–2023. Pyhäjärvi 2019 n=94, 2020 n=115, 2021 n=166, 2022 n=191, 2023 n=164. Summanen 2019 n=247, 2020 n=316, 2021 n=517, 2022 n=381, 2023 n=410. Saarijärvi 2019 n=307, 2020 n=283, 2021 n=511, 2022 n=55, 2023 n=182. Lannevesi 2019 n=65, 2020 n=0, 2021 n=35, 2022 n=62, 2023 n=0. Kiimasjärvi 2019 n=0, 2020 n=125, 2021 n=0, 2022 n=721, 2023 n=0. Mahlunjärvi 2022 n=50, 2023 n=22. Pieni Lumperoinen 2022 n=62, 2023 n=9.

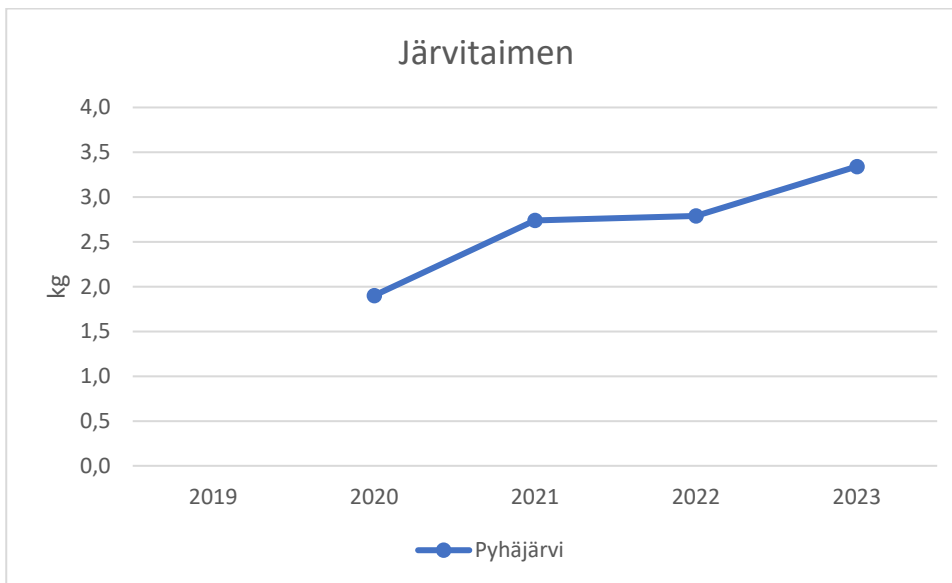

Kuva 25. Hauen keskipaino (otettu saalis) (kg) Saarijärven viehekalastusalueella 2019–2023.

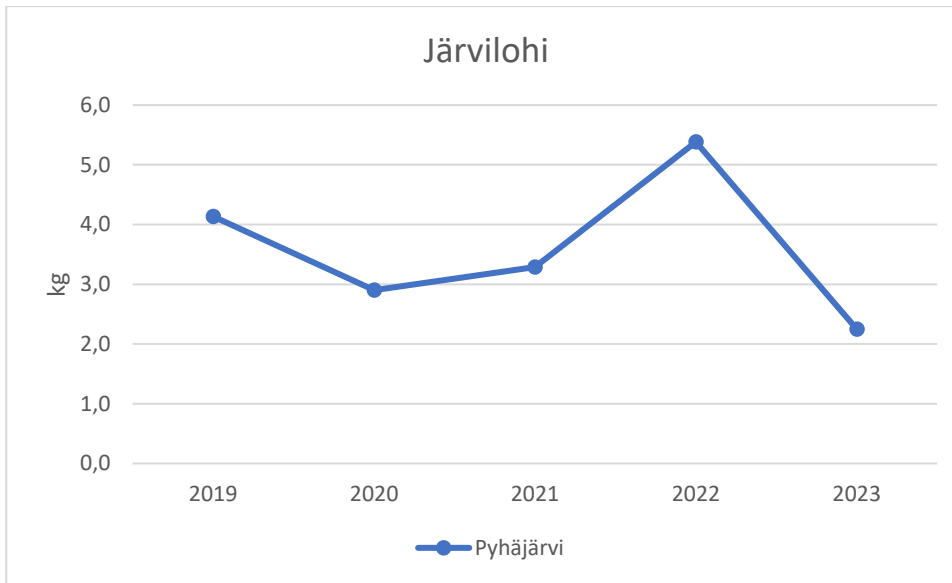

Kuva 26. Ahvenen keskipaino (otettu saalis) (kg) Saarijärven viehekalastusalueella 2019–2023.

Pyhäjärven järvilohien keskikoko on vaihdellut vuosina 2019–2021 2,9–4,1 kg välillä. Keskikoko nousi vuonna 2022 5,4 kiloon ja laski vuonna 2023 2,3 kiloon. Taimenien keskikoko on noussut vuodesta 2019–2023 1,9 kg 3,3 kg, joten kasvupotentiaalia järvilohella ja taimenella näyttäisi Pyhäjärvessä olevan (kuva 27–28). Saaliskalan keskikoon vaihtelu johtuu todennäköisesti pyynnin kohteena olevan vuosiluokkien vaihtelusta.

Kuva 27. Järvitaimen keskipaino (otettu saalis) (kg) Pyhäjärvessä 2019–2023.

Kuva 28. Järvilohen keskipaino (kg, otettu saalis) Pyhäjärvässä 2019–2023.

Pyhäjärvässä mittakalojen osuus saalissa on vaihdellut järvilohen osalta 57–784 % välillä ja taimenen osalta 9–55 % välillä. (Taulukko 3).

Taulukko 3. Pyhäjärven mitallisten taimenen ja järvilohien osuus saaliissa 2019–2023.

	n (taimen)	Mitallisten taimenter osuus saaliissa (%)	n (Jlohi)	Mitallisten järvilohien osuus saaliissa (%)
2019	3	9	30	79
2020	140	36	214	57
2021	68	55	150	74
2022	52	16	33	54
2023	80	21	41	84

Rasvaeväleikatun taimenen alamitta on ollut vuosina 2020–2021 50 cm ja järvilohen 60 cm. Keväällä 2022 rasvaeväleikatun taimenen alamitta on nostettu ELY-keskuksen päätöksellä koko Saarijärven reitin kalatalousalueen järvillä 60 cm:iin. Taimenen ja järvilohen osalta mittakalojen osuuteen vaikuttaa mm. istutusten ajoittuminen kalastukseen nähden.

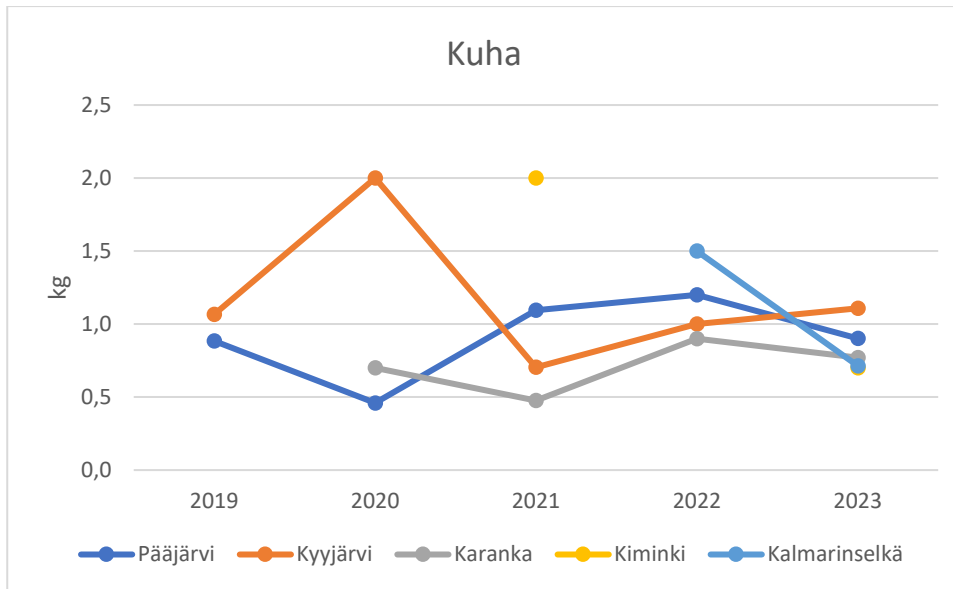
3.3.2 Pääjärven viehekalastusalue

Saaliskalojen keskikoko ja mittakalojen osuus saalista on Pääjärven viehekalastusalueella kohtuullisella tasolla. Saaliiksi otettujen kuhien keskipaino vaihteli Pääjärvässä 0,5–1,2 kg välillä (kuva 29). Mittakuhien osuus saaliissa (otettu saalis ja vapautetut kalat huomioden) on vaihdellut 36–74 % välillä. Kyyjärvellä mittakalojen osuus on kahtena viime vuonna ollut lähellä 100 %, mutta laski 19 %:iin vuonna 2022 ja nousi vuonna 2023 65 %:iin. Karangalla mittakalojen osuus on vaihdellut 31–74 % välillä ja muutos on ollut laskusuuntainen vuoteen 2022 asti ja kääntynyt nousuun vuonna 2023 (kuva 30).

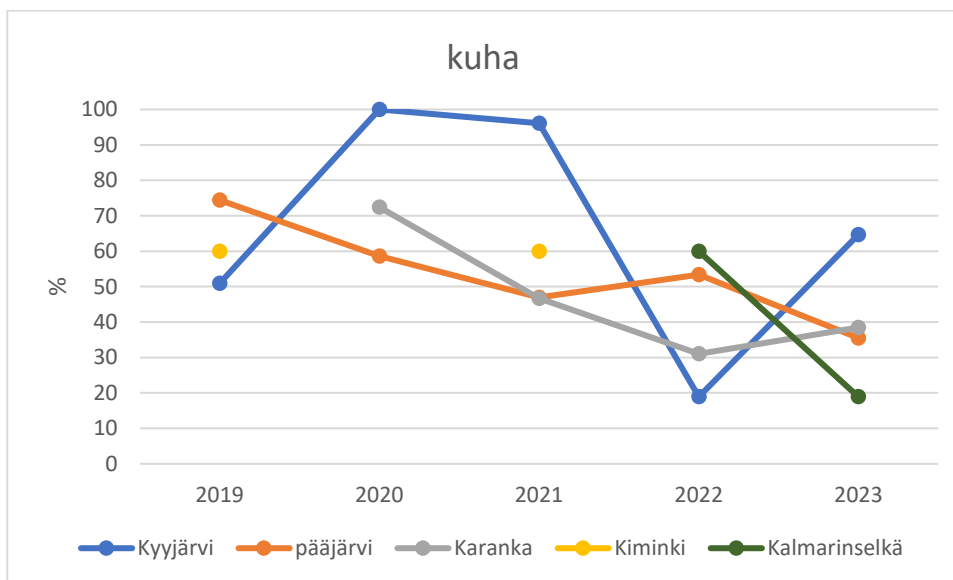
Pääjärven viehekalastusalueella kuhan alamitta on ollut vuosina 2019–2021 42 cm. Keväällä 2022 kuhan alamitta on nostettu ELY-keskuksen päätöksellä koko Saarijärven kalatalousalueella 45 cm:n, mikä osaltaan

vaikuttaa Pääjärven viehekalastusalueella mittakalojen osuuden pienenemiseen, mutta toisaalta näkyy myös otetussa saaliissa kuhan keskikoon nousuna.

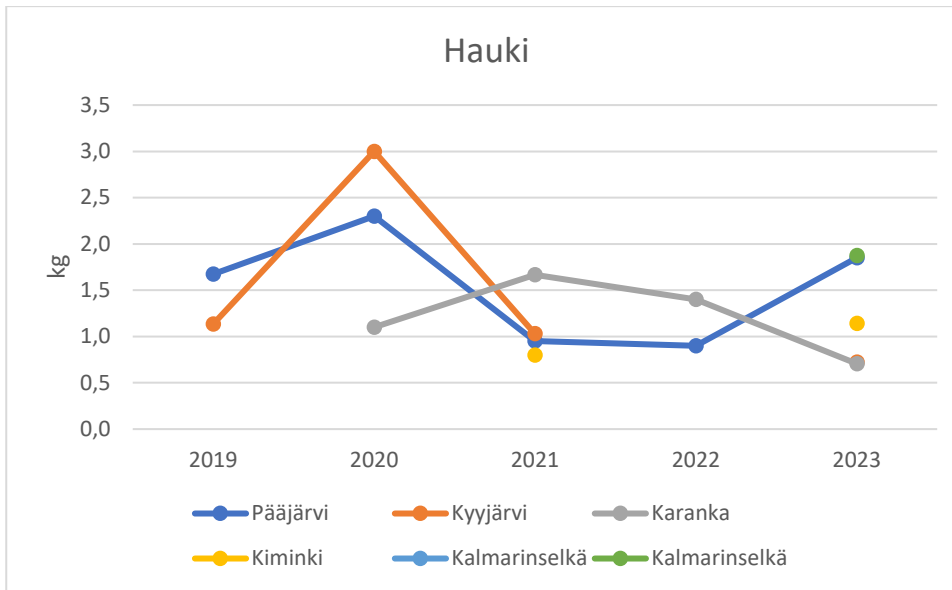
Hauen ja ahvenen keskikooissa (kuvat 31–32) on varsin suurta vaihtelua Pääjärven viehekalastusalueella, mikä voi johtua saaliskalojen koon vaihtelun lisäksi mm. otetun saaliin valikoinnista ja pienehkön aineiston aiheuttamasta vaihtelusta.

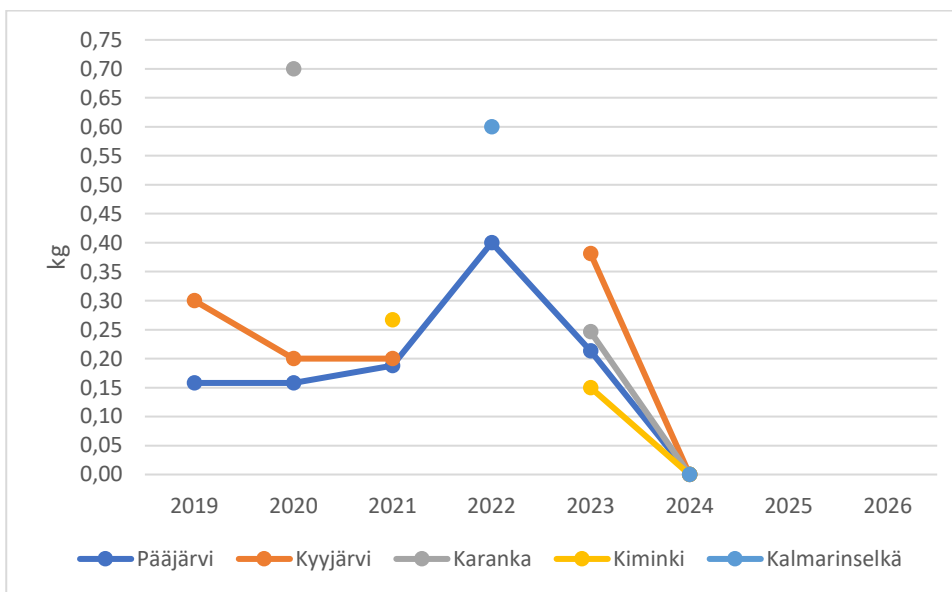
Kuva 29. Kuhan keskipaino (otettu saalis) (kg) Pääjärven viehekalastusalueella 2019–2023.

Kuva 30. Mittakuhien (>42 cm) (vuodesta 2022 alkaen >45 cm) osuus (%) saaliissa (otettu saalis ja vapautetut kalat) Saarijärven viehekalastusalueella 2019–2022. Kuhan alamitta nousi Ely-keskuksen päätöksellä 45 cm keväällä 2022. Kyyjärvi 2019 n=398, 2020 n=1, 2021 n=178, 2022 n=20, 2023 n=115. Pääjärvi 2019 n=2744, 2020 n=1133, 2021 n=2322, 2022 n=617, 2023 n=137. Karanka 2019 n=0, 2020 n=289, 2021 n=65, 2022 n=26, 2023 n=298. Kiminki 2019 n=10, 2020 n=0, 2021 n=65, 2023 n=23. Kalmarinselkä 2022 n=16, 2023 n=113.

Kuva 31. Hauen keskipaino (otettu saalis) (kg) Pääjärven viehekalastusalueella 2019–2023.

Kuva 32. Ahvenen keskipaino (otettu saalis) (kg) Pääjärven viehekalastusalueella 2019–2023.

3.4 Rasvaevällisten taimenien osuus saaliissa

Tiedustelussa selvitettiin myös rasvaevällisten taimenien osuutta saaliissa (saaliiksi otetut kalat ja vapautetut kalat). Taimenia on saatu saaliiksi vuosina 2019–2021 ainoastaan Saarijärven viehekalastusalueelta mutta vuonna 2022 Kalmarinselältä saatiin saaliiksi 5 rasvaevällistä taimenta sekä vapautettiin 11 kpl rasvaevättömiä taimenia ja vuonna 2023 Pääjärvellä vapautettiin yksi alamittainen (alle 60 cm) rasvaevätön taimen.

Rasvaevällisten taimenien osuus saaliissa oli Pyhäjärvestä vuonna 2019 16 % (5 kpl) vuonna 2020 22 % (56 kpl) Vuonna 2021 0 % (0 kpl), vuonna 2022 7 % (7 kpl) ja vuonna 2023 16 % (58 kpl). Summasjärvessä rasvaevällisten taimenien osuus oli vuonna 2019 33 % (3 kpl) ja vuosina 2020–2023 ei Summasesta saatu

yhtään rasvaevällistä taimenta saaliiksi. Saarijärvestä ei saatu rasvaevällisiä taimenia saaliiksi vuosina 2019 ja 2021–2023, mutta vuonna 2020 rasvaevällisten taimenien osuus oli 10 % (6 kpl).

Vastausten perusteella saaliiksi saatujen rasvaevällisten kalojen määrä on ollut varsin alhainen. Tämä voi johtua mm. taimenien vähäisestä määrästä ja pyynnin kohdistumisesta muihin lajeihin.